

Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eurooppalaisista rajat ylittävistä yhdistyksistä sekä asetukseksi asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) 2018/1724 muuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eurooppalaisista rajat ylittävistä yhdistyksistä sekä asetukseksi asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) 2018/1724 muuttamisesta (U 71/2023 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Juha Jokinen, oikeusministeriö
- johtava asiantuntija Petri Siitonen, sisäministeriö
- järjestöpäällikkö Riitta Kittilä, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
- lakimies Mika Paasikallio, Patentti- ja rekisterihallitus
- lakimies Patrik Metsätähti, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- talous- ja hallintojohtaja Juuso Luomala, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
- erityisasiantuntija Petri Heikkinen, Suomen Olympiakomitea ry
- ministeri Lauri Tarasti

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Rahanpesun selvittelykeskus
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Finanssiala ry
- PAF

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio on 5.9.2023 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eurooppalaisista rajat ylittävistä yhdistyksistä (COM(2023) 516 final). Komissio on samalla antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) 2018/1724 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän ja yhteisen digitaalisen palveluväylän käytöstä sovellettaessa eurooppalaisista rajat ylittävistä yhdistyksistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) .../... vahvistettuja tiettyjä vaatimuksia (COM(2023) 516) (COM(2023) 515 final). Asetusehdotus koskee hallinnollista yhteistyötä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä ja digitaalisessa palveluväylässä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kaikkiin toimiin, joilla parannetaan yhdistysten rajat ylittävän toiminnan mahdollisuuksia ja liikkumisvapautta ETA-valtioissa. Ehdotuksilla voi olla tällaisia vaikutuksia. Valtioneuvosto voi hyväksyä sen, että rajat ylittävää yhdistystoimintaa edistetään yhdenmukaistamalla direktiiviehdotuksessa tarkoitettua yhdistystä koskevat vähimmäisvaatimukset ja varmistamalla tällaisen yhdistyksen rekisteröintiin perustuvan oikeushenkilöllisyyden tunnustaminen jäsenvaltioissa.

Valtioneuvosto arvioi, että ehdotuksella on mahdollista vähentää yhdistysten rajat ylittävän toiminnan sääntelyyn liittyvää epävarmuutta ja hallinnollista taakkaa. Ehdotuksen myötä on myös mahdollista lisätä rajat ylittävää toimintaa harjoittavien yhdistysten toiminnan avoimuutta ja parantaa yhdistyksiä koskevien tietojen saatavuutta EU:ssa. Ehdotus on tältä osin omiaan edistämään sisämarkkinoiden toimintaa ja yhdistymisvapauden käyttöä sekä parantamaan kansalaisyhteiskunnan monipuolista toimintaa EU:ssa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että viranomaisille esitettyjä lisätehtäviä tarkasteltaessa pyritään hillitsemään ehdotuksesta syntyvä hallinnollinen lisätaakka.

Valtioneuvoston mukaan direktiiviehdotuksen käsittelyssä on kuitenkin vielä tarkasteltava eurooppalaista rajat ylittävää yhdistysmuotoa koskevia säännöksiä, jotka poikkeavat kansallisesta yhdistyslainsäädännöstä. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten yhdistysmuotojen määrän kasvusta voi aiheutua tarpeettomia kustannuksia ja sekaannusta. Tästä syystä neuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että Suomessa rekisteröitävää eurooppalaista rajat ylittävää yhdistystä koskeva sääntely vastaa mahdollisimman pitkälle kansallista yhdistystä koskevaa sääntelyä. Valtioneuvosto suhtautuu kielteisesti siihen, että Suomessa rekisteröitävälle eurooppalaiselle rajat ylittävälle yhdistykselle sallittaisiin direktiiviehdotuksen mukainen laajamittainen taloudellinen toiminta. Tältä osin neuvotteluissa on pyrittävä siihen, että eurooppalaiselle rajat ylittävälle yhdistykselle sallittua taloudellisesta toimintaa voidaan rajoittaa kansallista yhdistyslakia vastaavasti ottaen huomioon myös sen, ettei ehdotuksessa säädetä tällaiseen toimintaan liittyen esimerkiksi velkojiensuojasta tai johdon vastuista. Valtioneuvosto ei pidä perusteltuna hallituksen yhteisöjäsenyyden sallimista Suomessa rekisteröitävälle eurooppalaiselle rajat ylittäväl-

Valiokunnan lausunto LaVL 19/2023 vp

le yhdistykselle. Valtioneuvoston mukaan eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen purkamista on neuvotteluissa pyrittävä täsmentämään yhdistyslain sääntelyä vastaavasti.

Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen lähtökohtaa, jonka mukaan eurooppalaisia rajat ylittäviä yhdistyksiä on kohdeltava jäsenvaltioissa yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Valtioneuvoston mukaan tämä tarkoittaa erityisesti sitä, ettei eurooppalaista rajat ylittävää yhdistystä kohdella kansallisia yhdistyksiä epäedullisemmin yksin niiden oikeudellisen muodon tai rekisteröintivaltion perusteella. Valtioneuvoston arvion mukaan mainittu toteutuu pitkälti eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen oikeuskelpoisuuden tunnustamisen ja sijoittautumisvapauden turvaamisen kautta. Toisaalta valtioneuvosto pitää direktiiviehdotuksen yhdenvertaista kohtelua ja pääsyä julkisista lähteistä saatavaan rahoitukseen koskevia säännöksiä, jotka ainakin julkisen rahoituksen osalta ovat tähän saakka olleet jäsenvaltioiden harkinnassa, paikoin tarpeettoman avoimesti ja epäselvästi muotoiltuina. Tämä ilmenee ehdotuksessa muun muassa siten, että eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen rahoituksen ja palvelujen tarjoamisen osalta säännösehdotuksissa viitataan Euroopan unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin, joiden tarkempi sisältö ei käy ilmi ehdotuksesta. Liian avoimesti muotoilluilla säännöksillä voi olla pitkälle meneviä ja vaikeasti ennakoitavia vaikutuksia.

Valtioneuvoston mukaan direktiivin säännöksillä ei tulisi säännellä sellaisia eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen oikeushenkilöllisyyden tunnustamista ja yleisen sijoittautumisvapauden turvaamista pidemmälle meneviä kysymyksiä, joiden osalta jäsenvaltioissa on muun muassa yleisen edun turvaamiseksi erillistä yhdistyksen harjoittamaa toimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Tältä osin direktiivineuvottelujen yhteydessä on kiinnitettävä huomiota myös ehdotuksen oikeusperustan riittävyyteen ja suhteellisuusperiaatteen toteutumiseen. Valtioneuvoston mukaan jäsenvaltioiden tulee direktiivin estämättä jatkossakin voida muun muassa valtionavustusten, rahankeräysten ja arpajaisten osalta asettaa tarpeelliseksi katsomiaan perusteltuja, välttämättömiä ja oikeasuhteisia vaatimuksia. Jäsenvaltioiden viranomaisilla tulee olla riittävä toimivalta ja käytännössä toimivat keinot valvoa tällaisia rahoituksen hankintatapoja ennakkollisesti ja jälkikäteen myös eurooppalaisten rajat ylittävien yhdistysten osalta. Tämä on tärkeää esimerkiksi rahankeräykseen tai arpajaisiin osallistuvan henkilön taikka julkisen avustuksen antajan etujen suojaamiseksi. Julkista rahoitusta myönnettäessä jäsenvaltion viranomaisten olisi voitava jatkossakin kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, harjoittaako hakija taloudellista toimintaa ensisijaisesti tai pääasiallisesti vaiko vain toissijaisesti tai vähäisessä määrin, sekä siihen, onko hakijan toiminta omiaan edistämään julkista rahoitusta myöntävän jäsenvaltion tai sen kansalaisten tai siinä asuinpaikkaansa pitävien etua.

Direktiiviehdotuksen osalta neuvotteluissa on myös ylipäättään kiinnitettävä riittävää huomiota eurooppalaisten rajat ylittävien yhdistysten valvonnan mahdollisuuksiin eri elinkaaren vaiheissa ottaen huomioon, että tällaisen yhdistyksen toimintaa voidaan harjoittaa useassa jäsenvaltiossa. Neuvotteluissa tulisi lisäksi ottaa huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen EU-tason tavoitteet sekä ehdotuksen mahdolliset vaikutukset järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Viimeksi mainitun osalta tulisi ottaa erityisesti huomioon EU:n järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan politiikka.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä ja kannatettavana, ettei ehdotuksissa säädetä eurooppalaisten rajat ylittävien yhdistysten verotuksesta. Neuvotteluissa on myös huolehdittava siitä, ettei di-

Valiokunnan lausunto LaVL 19/2023 vp

rektiivi estä puuttumista eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen taloudelliseen toimintaan kansallisen kilpailusääntelyn nojalla.

Lisäksi valtioneuvosto edellyttää, että komission täytäntöönpanosäädösten antamiseen liittyvä toimivalta on selkeää, tarkkarajaista ja oikeasuhteista.

Valtioneuvosto toteaa, että IMI- ja SDG-asetuksiin ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja teknis-luonteisia. Valtioneuvosto pitää näitä muutosehdotuksia kannatettavina.

Ahvenanmaan maakunta katsoo, että direktiivin 1 artikla merkitsee sitä, että Ahvenanmaalle annetut poikkeukset, jotka Ahvenanmaalle on myönnetty yhteisön oikeuteen nähden niin sanotulla Ahvenanmaan pöytäkirjalla, joka liitettiin Suomen vuoden 1994 Euroopan unionin liittymissopimukseen, ovat monessa suhteessa ristiriidassa ehdotuksen kanssa. Koska Ahvenanmaan pöytäkirja on EU:n primäärioikeutta, sillä on etusija direktiiveihin ja asetuksiin nähden. Tämä on otettava huomioon EU:n jatkoprosessissa sekä valtakunnan uuden kansallisen lainsäädännön ja maakunnallisen lainsäädännön laatimisessa siten, että Ahvenanmaan pöytäkirjassa määrättyyn Ahvenanmaan erityisasemaan ei puututa, mitä tulee tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaata liikkuvuutta sekä sijoittautumisvapautta koskeviin poikkeuksiin.

Mitä tulee rahapeleihin ja arpajaisiin, Ahvenanmaalla on muun Suomen tavoin monopolijärjestelmä, jossa maakunnan hallitsemalla yksityisoikeudellisella yhdistyksellä (Ålands penningautomatförening, PAF) on monopoli. Voitot jaetaan yleishyödyllisille yhdistyksille Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan maakunnan hallitus edellyttää, että ehdotus laaditaan siten, että sillä ei ole vaikutuksia PAF-varojen kohdentamiseen yleishyödylliseen toimintaan Ahvenanmaalla. Maakunnan hallitus edellyttää myös, että mahdollisuuksiin tukea paikallista yhdistyselämää julkisin varoin ei vaikuteta, sillä tämä on osa itsehallinnon muodostamaa vähemmistönsuojaa, jonka tarkoituksena on säilyttää ruotsin kieli, kulttuuri ja paikalliset tavat Ahvenanmaalla. Näin ollen on tärkeää, että Suomi tuo esiin Euroopan unionille Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisen velvoitteen kunnioittaa jäsenvaltioiden perustuslaillisia perusrakenteita mukaan lukien paikalliset ja alueelliset itsehallinnot. Tämä tarkoittaa sitä, että Euroopan unionin on kunnioitettava sitä, että Suomessa on Ahvenanmaan itsehallinnon myötä kaksi eri oikeudenkäyttöaluetta.

Valtioneuvosto ilmoittaa, että se yhtyy Ahvenanmaan maakunnan kantaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Komission direktiiviehdotus sisältää vähimmäisharmonisoidut säännökset eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen perustamiselle ja toiminnalle. Ehdotettu sääntely luo uuden oikeushenkilömuodon kansallisten yhdistysmuotojen rinnalle.

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on poistaa tai vähentää rajat ylittävän toiminnan esteitä ja siten parantaa voittoa tavoittelemattomien eurooppalaisten yhdistysten toimintaa rajojen yli sisämark-

Valiokunnan lausunto LaVL 19/2023 vp

kinoilla, vähentää rajat ylittävään toimintaan liittyvää oikeudellista epävarmuutta ja vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä Euroopassa.

Lakivaliokunta pitää komission direktiiviehdotuksen tavoitteita kannatettavina, mutta katsoo saamansa selvityksen valossa, että ehdotuksen tarkoitukseen, tarpeeseen ja vaikutuksiin liittyy avoimia kysymyksiä, joihin on aiheellista saada jatkossa selvyttä. Myös direktiiviehdotuksen säännöksiä on neuvotteluissa tarpeen arvioida huolellisesti. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin.

Toiminnan tarkoitus ja kansallisesta lainsäädännöstä poikkeavat säännökset

Kansallisesti yhdistystoiminnassa korostuu aatteellisuus ja yleishyödyllisyys. Yhdistyslain mukaan yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista taloudellista toimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena.

Komission direktiiviehdotuksessa sen sijaan korostetaan sisämarkkinoiden perusvapauksien toteuttamista ja rajat ylittävien yhdistysten oikeutta vapaasti tarjota ja vastaanottaa palveluja ja harjoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla. Ehdotuksessa korostuu eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen taloudellinen toiminta, jolle jäsenvaltiot eivät ehdotuksen mukaan saa asettaa rajoituksia, kuten yleistä kieltoa harjoittaa taloudellista toimintaa tai rajoitusta, jonka mukaan taloudellisen toiminnan tulee liittyä säännöissä kuvattuihin tavoitteisiin taikka rajoitusta, jonka mukaan taloudellinen toiminta ei ole yhdistyksen ensisijainen tavoite tai toiminta.

Valiokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin kielteisesti siihen, että Suomessa rekisteröitävälle eurooppalaiselle rajat ylittävälle yhdistykselle sallittaisiin laajamittainen taloudellinen toiminta. Tällainen sääntely merkitsisi sitä, että eurooppalaiselle rajat ylittävälle yhdistykselle sallittaisiin laajamittaisempi taloudellinen toiminta kuin kansallisen lainsäädännön mukaiselle yhdistykselle. Neuvotteluissa on siten aiheellista pyrkiä siihen, että eurooppalaisen rajat ylittävän yhdistyksen taloudellista toimintaa voidaan rajoittaa kansallista lainsäädäntöä vastaavasti.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, ettei ensisijaisesti taloudelliseen toimintaan soveltuvan uuden oikeushenkilömuodon luominen komission ehdotuksen mukaisesti ratkaise ongelmaa siitä, että joissakin jäsenvaltioissa yhdistystoimintaa ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia rajoitetaan valtiovallan toimesta järjestelmällisesti. Valiokunta toteaa pitävänsä myös aatteellisen yhdistystoiminnan liikkuvuuden ja toimintaedellytysten edistämistä Euroopassa kannatettavana.

Direktiiviehdotus sisältää myös muutoin kansallisesta yhdistyslainsäädännöstä eroavia säännösehdotuksia muun muassa rajat ylittävän yhdistyksen jäsenyydestä ja jäsenten äänimääristä sekä purkamisesta ja lakkauttamisesta. Myös näiltä osin neuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että ehdotettu sääntely vastaa mahdollisimman pitkälle kansallista yhdistyslainsäädäntöä.

Valiokunnan lausunto LaVL 19/2023 vp

Oikeus hakea julkista rahoitusta ja syrjimätön kohtelu

Eurooppalaisella rajat ylittävällä yhdistyksellä on direktiiviehdotuksen mukaan oikeus hakea, saada ja käyttää lahjoituksia ja muita varoja mistä tahansa laillisesta rahoituslähteestä, osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin ja hakea julkista rahoitusta. Jäsenvaltio ei saa kohdella eurooppalaisia rajat ylittävää yhdistystä missään toiminnassa epäedullisemmin kuin kansallisia voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä. Poikkeuksista tulee säätää lailla, yleisen edun vuoksi ja suhteellisuusperiaatetta kunnioittaen.

Valiokunta toteaa, että julkisen rahoituksen osalta sääntely on tähän saakka ollut jäsenvaltioiden harkinnassa. Valtioneuvoston tavoin valiokunta kiinnittää huomiota ehdotuksen oikeusperustan riittävyyden ja suhteellisuusperiaatteen toteutumisen arvioimiseen. Jäsenvaltioiden tulee jatkossakin voida muun muassa valtionavustusten, rahankeräysten ja arpajaisten osalta asettaa tarpeelliseksi katsomiaan perusteltuja, välttämättömiä ja oikeasuhteisia vaatimuksia sekä kiinnittää huomiota siihen, onko hakijan toiminta omiaan edistämään julkista rahoitusta myöntävän jäsenvaltion tai sen kansalaisten pitävien etua. Niin ikään valiokunta korostaa rahoituksen hankintatapojen tehokasta ennakollista ja jälkikäteistä viranomaisvalvontaa.

Ehdotetut säännökset yhdenvertaisesta kohtelusta ja pääsystä julkiseen rahoitukseen ovat myös paikoin avoimesti ja epäselvästi muotoiltu, minkä vuoksi valiokunta yhtyy valtioneuvostoon huoleen siitä, että säännöksillä voi olla pitkälle meneviä ja vaikeasti ennakoitavia vaikutuksia. Ehdotettua sääntelyä on siten tarpeen täsmentää.

Hyödyt ja kustannukset

Ehdotuksen arvioidaan jonkin verran hyödyttävän rajat ylittävää toimintaa harjoittavia yhdistyksiä, sillä muun muassa kertaluonteisten perustamiskustannusten ja jatkuvaluonteisten toimintakustannusten arvioidaan alenevan. Tämä on yhdistysten näkökulmasta myönteistä. Varmuutta ei kuitenkaan ole siitä, missä määrin uusi eurooppalainen rajat ylittävä yhdistysmuoto otetaan tosiasiallisesti käyttöön, sillä Suomessa vain pienellä osalla rekisteröityjä yhdistyksiä on nykyisin säännöissä määriteltynä sellaista kansainvälistä toimintaa, joka voisi soveltua direktiiviehdotuksessa tarkoitetun yhdistyksen toimintaan (ks. U, s. 11).

Valiokunta pitää tämän vuoksi keskeisenä ehdotuksesta aiheutuvien kustannusten ja hyötyjen huolellista arviointia ja punnintaa, sillä ehdotettu sääntely aiheuttaa rekisteri- ja valvontaviranomaisille olennaisia kertaluonteisia ja jatkuvia kustannuksia. Jos rajat ylittäviä yhdistyksiä perustetaan vain vähän, rekisteri- ja valvontakustannukset muodostuvat suhteettoman suuriksi ehdotetun sääntelyn tuomiin hyötyihin nähden.

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen sekä rikollisuuden torjunta

Toteutuessaan direktiiviehdotus merkitsee sitä, että Suomen lain mukaan perustetut eurooppalaiset rajat ylittävät yhdistykset voivat suunnata toimintansa muihin jäsenvaltioihin ja muissa jäsenvaltioissa perustetut eurooppalaiset rajat ylittävät yhdistykset voivat suunnata toimintansa Suomeen. On todennäköistä, että eurooppalaisten rajat ylittävien yhdistysten mittakaava ja organisaatorakenteet ovat kansallisia toimijoita suurempia ja monimutkaisempia.

Valiokunnan lausunto LaVL 19/2023 vp

Saamansa selvityksen valossa lakivaliokunta kiinnittää erityistä huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoituksen sekä järjestäytyneen rikollisuuden ja muun rikollisuuden tehokkaaseen torjuntaan, sillä eurooppalaiseen rajat ylittävään yhdistykseen arvioidaan liittyvän merkittäviä väärinkäytösten mahdollisuuksia ja riskejä. Näitä seikkoja ei direktiiviehdotuksessa ole arvioitu eikä käsitelty riittävästi.

Valiokunta korostaa, ettei eurooppalaista rajat ylittävää yhdistystä tule voida käyttää rikolliseen tai muutoin laittomaan tarkoitukseen. Tällaista yhdistystä ja sen toimintaa tulee myös voida valvoa tehokkaasti sen elinkaaren eri vaiheissa. Ehdotuksen vaikutukset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen sekä järjestäytyneen ja muun rikollisuuden torjuntaan tulee siten jatko-neuvotteluissa huomioida tarkoin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 5.12.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Maria Ohisalo vihr
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila